

**IJTIMOYIY TARMOQLARNING JAMIYATGA FUNKSIONAL
BOG'LIQLIGI**

**Nizomiy nomidagi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti, Tarix fakulteti
Milliy g'oya ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi, I-bosqich talabasi
Ramazonova Shahnozabonu.**

Annotatsiya: Mazkur maqolada ijtimoiy tarmoqlarning jamiyat hayotidagi o'rni va ularning funksional bog'liqligi tahlil qilingan. Unda ijtimoiy tarmoqlarning axborot almashinuvi, ta'lim jarayoni va iqtisodiy faoliyatdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, ularning ijobiy jihatlari bilan bir qatorda salbiy ta'sirlari ham ko'rib chiqilgan. Maqola yakunida ijtimoiy tarmoqlardan oqilona foydalanish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy tarmoqlar, jamiyat, funksional bog'liqlik, axborot almashinuvi, ta'lim, iqtisodiy faoliyat, raqamli kommunikatsiya, ijtimoiy faollik, virtual muhit, axborot texnologiyalari.

Abstract: This article analyzes the role of social networks in society and their functional interdependence. It highlights the importance of social networks in information exchange, education, and economic activity. Along with their advantages, the negative impacts of social networks are also examined. The article concludes by emphasizing the need for the rational use of social networks.

Keywords: Social networks, society, functional interdependence, information exchange, education, economic activity, digital communication, social activity, virtual environment, information technologies

Аннотация: В данной статье анализируется роль социальных сетей в жизни общества и их функциональная взаимосвязь. В ней освещается значение социальных сетей в обмене информацией, образовательном процессе и экономической деятельности. Также, наряду с положительными сторонами, рассмотрено их негативное влияние. В завершение статьи обоснована необходимость рационального использования социальных сетей.

Ключевые слова: социальные сети, общество, функциональная взаимосвязь, информационный обмен, образование, экономическая деятельность, цифровая коммуникация, социальная активность, виртуальная среда, информационные технологии.

Kirish.

XXI asrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ijtimoiy tarmoqlar jamiyat hayotining muhim tarkibiy qismiga aylandi. Ular insonlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni yangi bosqichga olib chiqib, ijtimoiy tizimning ajralmas elementi sifatida shakllandi. Zamonaviy sotsiologiyada ijtimoiy tarmoqlar jamiyat bilan o'zaro funksional bog'liqlikda faoliyat yurituvchi tizim sifatida talqin etiladi.

Asosiy qism.

Funksionalizm nazariyasiga ko'ra (T. Parsons, R. Merton), jamiyat turli o'zaro bog'langan elementlardan tashkil topgan tizim bo'lib, har bir element ma'lum funksiyani bajaradi. Ijtimoiy tarmoqlar ham aynan shunday funksional tizim sifatida jamiyat ehtiyojlariga xizmat qiladi.

Birinchidan, ijtimoiy tarmoqlar kommunikativ funksiyani bajaradi. Ular insonlar o'rtasida tezkor va keng qamrovli muloqotni ta'minlaydi. Masofadan qat'i nazar, turli hududlardagi foydalanuvchilar o'zaro fikr almashishi mumkin. Bu esa jamiyatda ijtimoiy aloqalarning mustahkamlanishiga olib keladi.

Ikkinchidan, ijtimoiy tarmoqlar axborot tarqatish funksiyasiga ega. Axborotning tezkorlik bilan yetkazilishi jamiyatning axborotlashuv darajasini oshiradi. M. Castellsning "axborot jamiyati" konsepsiyasiga ko'ra, zamonaviy jamiyatda asosiy resurs - bu axborotdir, va ijtimoiy tarmoqlar aynan shu resursni boshqarishda muhim vosita hisoblanadi.

Uchinchidan, ijtimoiy tarmoqlar ta'limiy funksiyani ham bajaradi. Onlayn kurslar, ma'rifiy sahifalar va turli platformalar orqali bilim olish imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa uzluksiz ta'lim tizimini rivojlantirishga xizmat qiladi.

To'rtinchidan, ular iqtisodiy funksiyani amalga oshiradi. Raqamli marketing, onlayn savdo va xizmat ko'rsatish tizimlari aynan ijtimoiy tarmoqlar orqali rivojlanmoqda. Natijada iqtisodiy aloqalar yangi bosqi. Jumladan, noto'g'ri axborot (feyk xabarlar) tarqalishi, virtual qaramlik, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi muammolari jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. R. Putnamning ijtimoiy kapital nazariyasiga ko'ra, noto'g'ri foydalanilgan virtual aloqalar real ijtimoiy aloqalarning susayishiga olib kelishi ehtimoli mavjud.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy jamiyatning ajralmas tarkibiy qismi sifatida shakllanib, ijtimoiy tizim bilan uzviy funksional bog'liqlikda faoliyat yuritmoqda. Ular kommunikatsiya jarayonlarini jadallashtirish, axborot almashinuvini ta'minlash, ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish hamda iqtisodiy faoliyatni

rivojlantirishda muhim rol o'ynamoqda. Shu jihatdan ijtimoiy tarmoqlarni jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiluvchi muhim ijtimoiy institutlardan biri sifatida baholash mumkin. Biroq, mazkur platformalarning jadal rivojlanishi bilan bir qatorda qator muammolar ham yuzaga kelmoqda. Xususan, noto'g'ri va ishonchsiz axborotlarning tarqalishi, shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq tahdidlar, shuningdek, virtual qaramlik kabi holatlar jamiyat barqarorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu esa ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda mas'uliyatli yondashuvni shakllantirish zarurligini ko'rsatadi.

Shu nuqtayi nazardan, ijtimoiy tarmoqlarning ijobiy imkoniyatlaridan samarali foydalanish, ularning salbiy ta'sirlarini kamaytirish hamda axborot madaniyatini rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, yosh avlodda tanqidiy fikrlash, axborotni saralash va undan to'g'ri foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, ijtimoiy tarmoqlar jamiyat rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi omil bo'lib, ularning funksional imkoniyatlarini to'g'ri yo'naltirish va boshqarish orqali ijtimoiy taraqqiyotga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Castells, M. *The Rise of the Network Society*. Oxford: Blackwell Publishers, 1996.
2. Parsons, T. *The Social System*. New York: Free Press, 1951.
3. Merton, R. K. *Social Theory and Social Structure*. New York: Free Press, 1968.
4. Putnam, R. D. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster, 2000.
5. Van Dijk, J. *The Network Society*. London: Sage Publications, 2006.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirishga oid qarorlari va farmonlari.
7. Zamonaviy sotsiologiya va axborot texnologiyalariga oid ilmiy maqolalar va internet manbalari.